

Izhaja vsak četrtek in velja
• poštino vred ali v Mari-
boru s pošiljanjem na dom
za celo leto 32 Din, pol leta
18 Din, četrt leta 8 Din. Izven
Jugoslavije 64 Din. Naročnina
se pošlje na upravištvu
»Slov. Gospodarja« v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5. —
List se dopušča do odpo-
vedi. Naročnina se plačuje
v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rokopis
se ne vrača. Upravištvu
sprejema naročnine, inserate
in reklamacije.
Cene inseratov po dogovoru.
Za večkratne oglase primeren
popust. Nezapre reklamacije
so poštine proste. Čekovni
račun poštne urada Ljub-
ljana 10.603. Telefon inter-
urban 113.

13. številka.

Maribor, dne 31. marca 1927.

61. letnik.

Za povzdigo kmetijstva.

Dne 26. marca t. l. je bil v razpravi proračun za kmetijstvo. Sedanji kmetijski minister g. dr. Fr. Kulovec je podal ob tej priliki obširno poročilo, v katerem je povdarjal, da bo sedanja vlada tista, ki bo storila prve in najnujnejše ukrepe za povzdigo kmetijstva. Kolikor ni bilo mogoče spraviti v red proračun, se je doseglo z dodatki, ki bodo prinesli našemu kmetu marsikatero olajšavo.

Kmetu naj se delo poceni!

Glavni vzrok, da je prišel kmet v gospodarsko stisko, je v tem, ker ne more svojega blaga tako drago prodati, kakor mora svoje potrebščine drago kupovati. Zato si je naša vlada postavila načelo, da naj se kmetu pocenijo vsi oni predmeti, ki jih potrebuje za svoje kmetijsko delo. Za to se ukinejo ali zmanjšajo carine na kmetijske potrebščine, kot galica, stroji, plugi, sol, petrolej itd. Z olajšanjem davčnih bremen pa se bo doseglo tudi zmanjšanje pridelovalnih stroškov. Na drugi strani pa naj se izvozna politika in trgovina uravnava na ta način, da bodo kmetijski pridelki iz naše države mogli v svet po ugodnih cenah. Tako se bo izravnala nakupovalna in prodajna moč našega kmeta.

Kmetško delo naj se izboljša!

Za izboljšanje kmetijstva je potrebno več izobrazbe, šol, tečajev in navodil. Ker pri nas, posebno v Sloveniji, ne more kmet pridelati veliko blaga, mora gledati, da pridelava dobro blago, ki ga bo vsled svojega izboljšanja lažje bolj drago prodal. V ta namen je potrebno, da dobi kmet poceni cenar na razpolago, kar mu bo sedanja vlada tudi omogočila. Potrebno je, da se podpre kmetijsko združništvo, da potom zadrug enotno izboljšujejo celi okoliš svoje pridelke in jih potom zadrug skupno postavljajo na trg. Kako zelo je to posebno še na Štajerskem potrebno, nam priča kriza, ki jo doživljajo vinogradniki, pa tudi živinorejci. Vinogradniki so sicer že začeli iti na pravo pot zadrugnega dela, vendar še vse premalo. — Živinorejci pa še niso organizirani tako, kot bi to bilo potrebno. Zato ni čuda, da je naša živinoreja med 13 evropskimi državami na predzadnjem mestu. Tu bo še veliko dela in med našim kmetijskim narodom naj se zbudi želja in veselje do napredka in do izboljšanja naših pridelkov. V tem smislu naj delujejo šole in se prireajo tečaji in predavanja.

Zavarovanje pred ujmami!

Vse delo kmeta pa je včasih na mah uničeno, ako ga zadene kaka ujma, vremenska nesreča. To je včasih povodenj, včasih toča, včasih kaka živinska kuga ali bolezen. Da se bo moglo v takih slučajih kmetu takoj pomagati, je kmetijski minister že izdelal zakonske načrte za ureditev rek in potokov in hudournikov, za podporo v slučaju vremenskih in kužnih nesreč. Sedanji minister je že v tem času vse, kar je le mogel, dal na razpolago, da se je omejila metljivost ter je s tem rešenih na stotine komadov živine. Za bodoče pa bo to še bolj smoteno urejeno.

Močno kmetijstvo — močna država.

V naši državi je nad 80% prebivalcev, ki se pečajo s kmetijstvom. Zato je sklenila sedanja vlada, da bo nudila pomoč ravno temu, do zdaj zanemarjenemu stanu, kolikor bo le mogoče, ker se zaveda, da bo po močnem kmetijskem ljudstvu tudi država močna. Proračun za kmetijstvo se je zvišal za mnogo milijonov, dasi se v tem kratkem času ni moglo izpremeniti vsega, kakor se bo to zgodilo v bodoče. V dodatkih pa dobiva vlada pooblastila, s katerimi bo zamogla začeti to prepotrebno delo za povzdigo kmetijstva.

Kako Jasjek Mosjenžni ni mogel najti sreče.

Poljski spisal K. Przerwa-Tetmajer; preložil Al. Benkovič.

»On pa je odšel z njo, kamor se je priženil, v Dolgo polje. Videla sem ga potem še nekajkrat, največkrat v Ludzimirzu na proščenju, ker vedno hodita tja. Nimata daleč in njih fara je. Navlašč hodim tja ... Že štiri leta ... In bom še šla!«

»Ali te to nič ne boli?«

»Boli. A ga vsaj vidim ... Otroke imata — dva fantka ... Prav take sive oči imata kot on ... Videla sem jih ... Čeprav sta njena otroka, pa bi ju vendar tako rada poljubovala po tistih očeh! O, Jasjek! ...«

»O Marisja!«

»In tako ostanem na veke s to žalostjo ...«

»A kaj bo zdaj z nama?« pravi Jasjek.

»Pojdi od mene, zapusti me!« pravi Marisja. »Drugo dobiš. Nikomur pri meni ne cvete sreča. Je že taka moja nesrečna usoda!«

»Ta mrz je torej šel od tebe? Pa me imaš rada? Vsaj malo?«

In jo je prijel za roke, ona pa jih pritisne k nedrju in veli: »Rada te imam, hudo te imam rada!«

In se mu je iztrgala in stekla iz koč.

Jasjek pa je ostal tam in se ni gnil, dokler niso prišli pastirji in ga našli kot mrtvega.

»Kaj se je zgodilo, Jasjek?« so vprašali.

»Bog me ni hotel vzeti k sebi, zdaj naj me pa —!« je rekel in odšel.

Iskal je Marisjo; našel jo je v izbi. Molzla je krave. Svetiljka je gorela poleg nje.

ki so ga dosedanje vlade, četudi »seljačke«, tako zane-marjale.

V tem smislu je povdarjal minister g. dr. Kulovec načrt SLS za povzdigo kmetijstva. 32 govornikov je k temu poročilu govorilo, a niti eden ni mogel reči, da načrt SLS ni pravičen, ali da ni potreben. Tako SLS dela za slovenskega kmeta.

Da bomo nasprotnike poznali.

Stare lajne.

Bivši socialista, pozneje avtonomist, nato pučjevec, zdaj pa čistopravi radičevci v Sloveniji, g. A. Prepeluh, je blagovolil v zadnjem »Kmetijskem listu« vrteti stare lajne, ki naj pojejo ono blagodano vižo, da nas je dr. Korošec Srbom prodal, da je zato Radiča preganjal itd. Pa bi moralo biti dobro, če bi g. Prepeluh začel kako novo pesem, te so se kmetje, ki vedo, da je ravno vrtoglava Radičeva politika kriva centralizma in srbskega nadgospodstva, že naveličali. Naj nam pove, zakaj Hrvati ravno tako hočejo, da dosežejo nad Slovenijo gospodstvo, kot hočejo to Srbi nad Hrvati in Slovenci. Naj pove, zakaj je Radič še vedno vsako vlado izpodbijal, v kateri je imel slovenski narod svoje ministre. (Pucelj ni bil slovenski minister, ampak radičevsko-hrvaški.) Naj nam pove, kakšne čudeže bo delal Radič, ko bo sam prevzel organizacijo stranke tudi v Sloveniji. Ker pa nam vsega tega Prepeluh in »Kmetijski list« ne bosta povedala, pa rečemo mi: Poznamo Srbe in Hrvate kot brate, ne priznavamo pa ne srbskih in ne hrvaških gospodarjev nad Slovenci! Biti hočemo enakovredni v pravicah, kakor smo tudi v dolžnostih. Zato, g. Prepeluh, s starimi lajnami le v kot, preveč škripljejo, pa vzemite v roko zopet tisto pero, s katerim ste toliko pisali za avtonomijo, ki ste jo pa zdaj dali menda Radiču v rejo!

Dnevnic.

Da morajo oblastni poslanci za stroške, ki jih imajo, dobiti primerno povračilo, je popolnoma razumljivo. Po Srbiji in drugod so si določili zelo visoke zneske, celo do 400 Din dnevno. Oblastni skupščini v Mariboru in Ljubljani pa sta določili po 150 Din na dan, če je poslanec res tam in res potroši, sicer ne dobi ničesar. Pa so seveda radičevci v »Kmet. listu« rekli, da je to preveč. Zato pa je gotovo, da ne bodo prišli, kar jih je poslancev, po ta denar in ga bodo gotovo določili za kak dober namen. Kdor hoče verjeti, naj veruje.

Gregor Žerjav: »Ta vlada mora iti.«

Pa je zopet napisal sam Gregor Žerjav v svoji »Domovini«, da sedanja vlada mora iti. Teden dni je že od tega, pa ga sedanja vlada še ni ubogala. Kakšno disciplino pa imate, g. Gregor? Vlada mora vendar iti! Pa zakaj? »Čim prej, tem bolje za naše ljudstvo«, pravi g. Gregor. In kdo je Žerjavovo ljudstvo? Ali so to kmetje, ali so delavci, ali so to obrtniki, ali so to pravični uradniki? Žerjavovo ljudstvo je pešica tistih zagrizencev, ki jih mora naš narod imeti za nadlogo pri hiši. Verjamemo, da bi za SDS bilo zelo dobro, če bi sedanja vlada šla. Za slovenski narod je pa dobro, da ta vlada ne gre, pač pa, da gre g. Gregor, pa gor ali dol, kamor hoče, samo da gre.

Strela z jasnega!

Naši nasprotniki, demokratje, bi na vsak način radi zmanjšali pomen vseh onih velikih olajšav, ki jih je SLS dosegla v enem mesecu svojega vladanja. Da se bo dohodnina znižala za 30%, to je samo v Sloveniji za 12 milijonov dinarjev na leto, to je seveda brez pomena. Enako je brez

pomena, da se je zvišala svota, od katere se dohodnina plačuje, na 6000 Din in je s tem nad eno tretjino slovenskih davkoplačevalcev oproščenih plačevati dohodnino. In to najrevnejši. Pa to je tudi brez pomena! Da se zmanjša prenosnina pri prevzemu posestva od 6% na 4%, je tudi brez pomena! In vse ostale olajšave, o katerih smo že govorili in pisali — vse je brez pomena. »Mnogo grmenja, pa malo dežja«, pravijo, da je to. Takrat pa, ko je bil g. Gregor minister, pa je udarjala kar »strela z jasnega«. Tedaj se je predpisal davek na ročno delo, na poslovni promet itd. itd. Pa zdaj je konec tega, da bi take Žerjavove strele z jasnega še zadevale Slovenijo.

Spor z Italijo.

Že dalje časa je bilo jasno, da Italija, ki je že pripravljena, da koraka na Balkan, išče le še kje vsaj navidezen vzrok. Ker tudi tega ni našla, si ga je kratkomočno izmislila. Vsem večjim državam je poslala okrožnico, v kateri dolži našo državo, da se pripravlja na vpad v Albanijo. Seveda je ta okrožnica vznemirila ves svet, pa v drugem smislu, kakor je to Italija računala. Ona je mislila, da bo kar kratkim potom pooblaščen, da posreduje v Albaniji, to se pravi, da jo zasede in pride tako na Balkan.

Naša vlada pa je obdolžitve, ki jih je Italija nagnala po svetu, zavrnila in zahtevala, da se vsa zadeva preišče; s to zahtevo ki je pokazala nekrivdo naše države, so soglašale tudi ostale države. Vendar ne vse enako. Anglija, ki je v zvezi z Italijo, je predlagala, da naj se sestavi poseben odbor iz članov veleposlaniškega zbora, ki naj zadevo na našem ozemlju preišče. Seveda naša vlada na to ni mogla pristati, ker bi s tem trpel ugled in neodvisnost naše države. V tem odboru bi pa poleg tega že v naprej imela Italija večino zasigurno. Zato je naša vlada izjavila, da prizna in pripusti le komisijo Društva narodov, toda ta komisija mora preiskovati tu pri nas, pa tudi v Albaniji in Italiji.

Italija pa se dela zdaj popolnoma nedolžno, zato se brani vsake preiskave, češ, da je ni potreba, ker ni Italija ničesar še storila proti jugoslovanskim načrtom. Toda gotovo je, da se ne bo mogla ubraniti komisije, če bo ta še sploh prišla. S svojim nastopom pa se je Italija pred vsem svetom blamirala ne le z lažjo, ampak tudi z zahrbtnostjo, ko je dolžila Jugoslavijo, kar je — sama nameravala. Gotovo pa je, da kljub tej blamazi še ne bo mirovala in bode morala naša država biti zelo previdna in paziti na to nezanesljivo in zvijačno soseda.

Spor z Italijo je povzročil v vsej naši državi, posebno pa še v Sloveniji na italijanski meji veliko razburjenje. Vendar je zdaj položaj tak, da bi jih Italija dobila po prstih, če bi hotela zagrabiti za vojno orožje. Mussolini si pa lahko zapomni, da fašistovska drevesa ne rastejo — do nebes!

Domača vojna na Kitajskem.

Tam na daljnem Vzhodu, v največji državi sveta, na Kitajskem, še vedno divja domača vojna. Ni še mogoče reči, da bi bila kaj kmalu končana.

Na Kitajskem so do zadnjega časa imeli moč posamezni generali. Ti so se vedno, posebno še pred kratkim, spustili v medsebojen boj, v katerega je posegla nova sila prav nepričakovano. To je bila mlada kantonska vlada, ki je začela narodni kitajski pokret za popolno osvoboditev od tujcev in tudi od generalov, ki so stopali zdaj v službo te, zdaj v službo druge tuje države, kakor je pač bilo plačilo.

»Hodim, hodim sam po svetu — poj mi, struna, poj! — Srce moje je umrlo, beden život moj! Srce moje je umrlo — struna, zaigraj! — Sreča me je zapustila, več je ni nazaj! Sreča me je zapustila, — pesem, poj glasno! — Naj pozabim te, Marisja z žalostjo tvojo! Naj pozabim te nesrečno — struna, zaigraj! Naj pokopljem njo in bedo pod zeleni gaj!«

In zdaj je Jasjek Mosjenžni Muzika razumel Marisjino obljubo in zdelo se mu je, da lete njegove oči v strašno brezno, v brezdanji prepad.

»Zato je torej tak mrz vel od tebe!« je ponavljal in zdelo se mu je, da se mu ob tej misli izpodmika zemlja pod nogami zaradi žalovanja nad Marisjo in nad svojo ljubeznijo. In zdelo se mu je, da sliši, kako Marisja Daljna, na obrazu ležeč v koči na ležišču, šepeta: »O srce, srce! O srce, srce!«

II.

O županovi Marini.

Marina Kružlova iz Rogožnika je bilo dekle, kakršne ni bilo kmalu v okolici. Bodisi v Ludzimierzu na žegnanju, bodisi v mestu, ali v Črnem Dunaju na trgu ni bilo fanta, ki bi se ne bil ozrl na njo, ni bilo ženske, ki bi je ne bila postrani pogledala. Visoka, vitka, z glavo pokonc, obrvi kakor s črnim naslikane, visoko nad očmi, goste, košate in svetle, čelo gladko, oči velike, safiraste, nos raven, ustnice rdeče, majhne, bradica okrogla, lasje črni, svetli, kakor zlikani, in tako bujni, da bi se z njimi lahko pokrila kakor z ogrinjalom. In potem te barve na rdečem, ogorelem licu, ta prožni, krasni vrat, ta pas kot preslica in celo prožno telo kot ulito iz mehkega železa. In glas! Kadar je zapela, se je zdelo, da se bo svet raztaljal ... In kadar je

Boj je divji. Ne le na bojnem polju, tudi sicer po mestih in okolicih, pa tudi na deželi je ogromno število ubojev in umorov. Zlobneži izrabljajo splošen nered v državi, saj ni sodnije, ni sploh nikogar, kjer bi človek mogel iskati pravico. Zoper upornike se še posebno kruto postopa. Tudi tujci, ki so tamkaj, imajo hude čase. Varstva ni prav nobenega. Domača vlada jih ne čuva, tuje vlade pa nimajo moči, da bi posredovale.

Kantonska vojska naglo osvaja kitajsko ozemlje. Cele pokrajine z 20—30 milijoni prebivalcev se ji priključujejo. Generali, ki so se še pred kratkim borili zoper njo, se podajajo na milost in nemilost. Pred nekaj dnevi je kantonska vojska osvojila glavno mesto Šangaj. To mesto je največje in najbogatejše. Ob osvojitvi je bilo po mestu grozovito klanje, a le kratko. Poveljnik mesta je nato takoj upustil red in je zagotovil, da bo čuval tudi tujce. V predmestjih pa vlada še medsebojni boj. Predmestja so vsa v ognju, ker uporniki zažigajo vse, kar dosežejo.

In kdaj bo konec tega kratkoročnega boja? Morda je to šele začetek! Kajti v severnem delu Kitajske je še mogočen mož Čangsolin, ki ima veliko armado, s katero je do zdaj premagal vse nasprotujoče mu generale. Ta mož še čaka, kako daleč pojde kantonska vojska. Ako med obema ne pride do sporazuma, se bo prava vojska šele pričela.

Kako to, da je Kitajska tako nesrečna? Poganstvo je njena nesreča. Poganstvo je zadrževalo ta narod od prave izobrazbe in kulture, pa ga je vrglo v oblast in odvisnost mogočnejšev. Kajti neizobražen narod je vedno — suženj. Katoliški misijoni so sicer v tem času zelo ogroženi, vendar pa je upati, da se po končani vojni krščanstvu odpre pot v to velikansko državo, kjer do 400 milijonov ljudi čaka, da jim zasije luč prave svobode, krščanske omike!

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Proračun bo sprejet. Dasi delajo sedanji vladi nasprotne stranke vse mogoče ovire, da bi propadel proračun in z njim vred tudi sedanja vlada, vendar ima vlada že napravljen načrt, ki ji bo popolnoma omogočil sprejetje proračuna do 1. aprila t. l. S tem pa bodo sprejete tudi vse tiste ugodnosti in olajšave, o katerih je »Gospodar« že poročal.

Vse sili v vlado. Da to dela Radič, je razumljivo. On se v opoziciji najslabše počuti, ker se še vedno boji obznanje, čeprav je že odpravljena. Toda on se rad vozi v salonskem vozu, on rad govori, da ga čuje celi svet, če pa je v opoziciji, je to nevarno. Zato sili v vlado. Da se pokaže udanega, že zdaj glasuje za proračun. — Pa tudi Pribečevič sili v vlado, pa magari, da bi tu moral sedeti skupaj s temi nesrečnimi »klerikaleci«. Ko je govoril v skupščini o močni vladi, je povdarjal, da bo to moč prinesel le on, če pride v vlado. Pa, kakor je videti, gre proračun in vse drugo delo tudi brez njega in ravno zato gre, ker njega — ni zraven.

Ali samo Srbi ali SHS — to je načela zopet demokratiška stranka pod Pribečevičem in Žerjavom. Ko so radikali pustili Pribečeviča na cedilu, jim je ta zagrozil, da bo organiziral prečane proti bivši Srbiji. Ker mu nihče ni zapal, pa je začel ravno nasprotno delovati za enotno srbsko vlado brez Hrvatov in Slovencev. Prepričani smo, da mu bo tudi to izpodletelo. Toda SDS se s tem pokaže v najgrši luči. Kdor tako dela, ne zasluži, da bi mu le eden Slovenec zaupal. Pa se še najdejo, ki volijo take, ki berejo njihovo »Domovino«!

SLS in njen ugled v Beogradu se najbolje spozna, če čujemo, kaj o njej pravijo njeni zavezniki: V dosedanjem kratkem času trajanja našega sodelovanja v vladi se je pokazalo, da je bila misel sodelovanja radikalov s SLS zelo srečna kombinacija. V celotnem dosedanjem skupščinskem delu, posebno pri izvajanju proračuna preko skupščine in vseh tistih velikih temeljnih reform, ki imajo za cilj, dati naši finančni politiki večjega razmaha in omogočiti čim hitrejši sprejetje potrebnih ukrepov za ublažitev težavnega gospodarskega stanja v državi, kateri se izražajo v velikem številu amandementov finančnega zakona — smo naleteli pri naših zaveznikih vedno na polno razumevanje, na dobro voljo za delo in pripravljenost, da prevzamajo odgovornost za tiste reforme, ki so koristne in v sploš-

nem interesu države in ljudstva, brez ozira, ali se bodo morda trenutno tikale strankarskih interesov, bodisi posameznikov, bodisi celih strank. Prepričan sem, da bo to medsebojno zaupanje, ki se je zgradilo na skupnem delu, za daljši čas ohranilo v bodočnosti medsebojne korektne in solidne odnose med nami in našim zaveznikom.

Kaj je novega?

Občni zbor Županske zveze se je vršil v nedeljo, dne 27. marca, dopoldne ob 10. uri v dvorani Zadržne banke v Mariboru. Predsednik dr. Leskovar je podal poročilo o delovanju v preteklem letu. Dr. Veble je razpravljal snov občina in oblastna skupščina. G. Ozvatič je podal blagajniško poročilo. Sklenilo se je, predlagati na merodajnih mestih, da se po novem občinskem zakonu občine združijo radi lažjega uradovanja po župnijah, in ne po političnih mejah, kakor predvideva zakonski načrt. Izvolil se je dosedanji društveni odbor v celoti tudi za tekoče leto.

Romanje v Assisi in Rim. Dne 19. maja t. l. odpotujejo romarji iz Zagreba na grob sv. Frančiška in sv. Cirila. Ker se pričakuje, da bo romanje veličastna manifestacija slovanske katoliške zavednosti na grobu sv. Cirila, se naprošajo č. gg. duhovniki, da se za romanje zainteresirajo, da bo udeležba čim častnejša. Kdor se želi romanja udeležiti, se mora najkasneje do 20. aprila prijaviti in s prijavo doposlati najmanj 500 Din. Ostanek pa mora biti izplačan najkasneje do 5. maja. (Položnice za pošiljanje denarja zahtevajte od odbora.) Ako se kdo ne bi mogel romanja udeležiti, se mu povrne denar z odbitkom 25 Din. Ako se pa ne odjavi do 15. maja, se mu odtegne 100 Din. Cena za 3. razred znaša 1200 Din, za 2. razred 1650 Din. V tej svoti je vračunano: prenočišče, hrana, potrebni prevozi in take, samo v Assisi in Rimu, ter vožnja po železnici samo v Italiji. Vsak udeleženec mora doposlati odboru pismo izjavo svojega občinskega urada, odnosno v mestu od redarstva, da ni proti njegovemu potovanju v Italijo nikake zapreke. Kdor ima vizum, ni treba te izjave. Učitelji in učiteljice, ki se žele romanju pridružiti, naj zaprosijo rednim potom za dopust 14 dni, katerega jim bo ministrstvo v to svrhu podelilo. Na naših železnicah bomo tudi dobili 50% popust. Ako želi kdo ostati več časa v Italiji in obiskati tudi druga mesta, naj se obrne na odbor za informacije. Ako želi kdo obiskati Neapolj, Pompej, Vezuv, naj se prijavi odboru romanja, kateri bo omogočil udeležencem po 26. maju izlet v gorenja mesta. Cena se bo objavila pozneje. Toda vsak tak izletnik mora imeti vizum, ker se po vrne pozneje, kakor ostali romarji. Denar in vsa vprašanja glede romanja je poslati na odbor romanja, Zagreb, Kaptol 9. — Na potu v Rim se ustavimo en dan v Benetkah, Padovi ter en dan in eno noč v Assisi. Od 22. do 27. se bomo mudili v Rimu, kjer si bodo romarji ogledali njegove znamenitosti ter prisostvovati veliki papeževi sv. maši, popoldne istega dne pa svečani akademiji v zavodu sv. Jeronima. Program potovanja ter ogledovanja znamenitosti v posameznih mestih bo z nekaterimi drugimi navodili posebej natisnjen in doposlani romarjem.

Slovensko obrtno društvo v Mariboru. Dne 22. marca 1927 se je vršila odborova seja Slovenskega obrtnega društva v Narodnem domu, na kateri se je razpravljalo o delovanju za pomočniško in vajeniško razstavo, ki se vrši meseca junija 1927 skupno z obrtno nadaljevalno šolo, o pomočniškem zabavnem večeru, ki se je vršil v gostilni Puntigam, o pomočniškem izletu dne 15. maja t. l. v prid vajeniškemu domu in o uspehu cvetličnega dneva, ki se je vršil dne 19. marca 1927 v prid pomočniškemu in vajeniškemu domu. Na isti seji se je izvolil tudi posebni odsek, kateri ima nalogo, čimprej napraviti načrt za intenzivnejše zbiranje prispevkov za obrtni dom, kateri bo po dovršitvi predložen na posebnem sestanku vsem gg. načelnikom zadrug, vodstvu obrtno nadaljevalne šole in nadzorništvo obrtne oblasti v odobritev. — Odbor.

Oblastna skupščina za ceste v gornjegrajskem okraju. Demokratiški krogi so zelo v zadregi, ker vidijo, da SLS dosega uspeh za uspehom za Slovenijo. In če le kje morejo najti kako zadevo, ki je radi danih razmer še ni bilo mogoče urediti, jo glodajo in gonijo z njo velik tamtam. Tako so v svojem časopisu te dni zagnali zopet hrup radi ceste med Lučami in Solčavo. Ta cesta je bila že tako izgotovljena, da je bila uporabna za avtomobilni promet.

Povodenj v preteklem poletju pa jo je tako razdrila, da sedaj z nobenim vozom ne morejo preko udrtin. Dasi je šlo več prošelj na razne merodajne urade, vendar do zdaj ni bilo mogoče doseči kritja za popravilo te ceste. Ko se je sestala oblastna skupščina, so poslanci SLS iz tega okraja in tudi poslanec dr. Goričan iz Celja stavili takoj nujen predlog za popravilo te ceste. Oblastna skupščina je sicer priznala nujnost teh predlogov, vendar ga ni mogla izvesti, ker še nima denarnih sredstev na razpolago. Oblastna skupščina čaka na sprejetje proračuna v Belgradu, na kar pridejo vsa javna dela v območje oblastne skupščine, ki se bo dela tudi takoj lotila. Kaj pa SDS? Ta ni o tej zadevi, o kateri tako kriči, stavila nobenega predloga oblastni skupščini. Ta je na delu, da prepreči sprejetje proračuna v Belgradu in sprejetje onih dodatkov, v katerih se izročuje javna dela oblastni skupščini. Enako dela proti, da bi se sprejeli dodatki, v katerih je med drugim tudi ta, da pride bivše deželno premoženje v last in uporabo oblastnih skupščin. Istočasno pa v časopisu zahteva, naj oblastni odbor kar zdaj na ta poročila najame posojilo, kar bi baje lahko, pa noče! Ta dvoličnost naših demokratov, ki se tudi v Savinjski dolini in v gornjeradgorskem okraju pehajo za stvar, katero na drugi strani podirajo, naj se javno približe. Nič naj ne vprašujejo, ali imamo oblastno skupščino in oblastni odbor, ali ga nimamo! Povemo jim, da SDS res nima oblastne skupščine, ne odbora v svojih rokah, česar je narod lahko vesel, pač pa ga ima SLS, ki bo tudi to stvar uredila tako, da bo slovenski narod popolnoma zadovoljen!

K goljufiji s čekom 60.000 Din. Pred kratkim smo poročali, da je omenjeni slepar Bogomir Lipič nakazilo opremil z originalnim faksimilom g. Baumana iz St. Ilja Sl. g., tako da bi bil ček kot pravičen in pristen. Policijska poizvedovanja so pa dognala in resnici na ljubo priobčimo, da je goljuf sam s črnilom podpis g. Baumana falzificiral. Ponaredba podpisa je tudi tako očitno slaba, da se že na prvi pogled vidi, da je falzifikat, in če bi bil denarni zavod pri izplačilu z isto previdnostjo postopal, kakor postopajo v takšnih slučajih drugi denarni zavodi mariborski, bi imela policija sleparja že v zaporu. Sledi so se že našle in je upati, da pride goljuf vseeno v kratkem v roke pravice. Po najnovejših vesteh je goljuf Lipič pobegnil v Avstrijo. Dan po izvršeni goljufiji so ga videli v Špilju. Po mestu se govori, da so ga v Avstriji že aretirali, vendar policija v Mariboru še ni dobila nobenega tozadevnega obvestila.

Nagla smrt je zadela v prvi polovici marca Stefana Bukoveca iz Kobilja na Prekmurskem. Usodnega dne je ves dan delal v vinogradu in zvečer se je vračal domov poln zadovoljstva in popolnoma zdrav. Doma je povečerjal, se vlegel k počitku, krog ene pa mu je nenadoma postalo silno slabo in smrt mu je pretrgala nit življenja. Ta slučaj je vzbudil v celi vasi veliko presenečenje.

Vino spremenili v vodo. P. Dugolič iz B. v Prekmurju se je nekega dne vračal z vozom iz vinograda. Peljal je sod vina. Med potjo ga je napadla žeja in ker se je peljal mimo neke gostilne, je zavil na dvorišče, sam pa se je podal v sobo. Liter za litrom je romal na mizo in pil je vsak. Ko so nekateri videli, da je možakar pozabil na voz zunaj, so si dovolili precej izvirno zabavo. Odprli so sod, ga izpraznili in potem napolnili s studenčnico. Debelo je gledal prevarani Dugolič, ko je doma mesto vino postavil — pred družino na mizo vrč vode.

Dve igli pojedel. Krojaški učenec Ivan Kizma v Prekmurju je pred leti pogoltnil po nesreči iglo za ovrtnik. Ker to ni imelo nikakih posledic in sploh ni čutil bolečin, je na celo stvar kmalu pozabil. Pred kratkim pa se je igla zganila in se prerila skozi drob do kože, tako da se je dala otipati. Kizma se je podvrgel operaciji, ki je dobro uspešna. Veliko pa je bilo začudenje, ko so izveleki navadno šivanko iz rane, ne pa igle za ovrtnik. Za šivanko pa fant sploh ni vedel, da jo je pogoltnil. Mogoče bo čez čas priromala tudi druga igla pod kožo.

Dva vloga v Mariboru. V noči od četrta na petek sta opazila službujoča detektiva, da so vrata trgovine Roze Lepoša v zgornji Gosposki ulici na cesto odprta. Zbudila sta gospodarja in ugotovili so, da je bil izvršen v trgovino vlom ter so nepoznani storilci odnesli okrog 100 Din kovane denarja, 1500 cigaret, 5 steklenic konjaka in 5 kg čokolade v skupni vrednosti 1225 Din. Domači, ki spe v sobi tik trgovine, niso ničesar slišali. Čudno je, da se ne

šla, naj bi bila še taka gneča, ji ni bilo niti treba reči: »Umaknite se!« vsak se ji je umaknil, čim jo je zagledal. To ji je bilo že kar videti!

Bogata je bila, ponosna, smela. Oče, župan, stari Bartek Kružel, katerega so še po dedu nazivali Marcin Beli, vdovec, jo je imel edinko in ni videl drugega kot samo njo. Imel je kukih šestdeset oral zemlje, pet gozda, obširno gospodarstvo in mlin.

In oči je imela take, kot sam živ ogenj, prav kakor bi v vodi gorelo. Če se je ozrla v človeka, pa naj jih je imel tudi že sedemdeset, mu je šlo kar do kosti. Ko jo je ugle dal neki fant iz Ostrovskega, ki je vino vozil na prodaj, se je s pleči uprl ob voz, za hip nista koraka ni mogel storiti, beseda mu je zastala in samo usta je odprl. Ona se je zasmejala, šla mimo, on pa je rekel nato: »Ali se je sam hudobec oblekel za žensko, ali kaj? Ko bi take-le bile v peklu, bi tam rad gorel če treba do ušes.«

Ljudje je niso imeli radi zaradi skoposti in ošabnosti. Bilo ji je že dvajset let, a še nihče ni slišal, da bi se zanimala za kakega fanta.

»Ali se ne boš možila, Marina?« jo je vprašala teta. »Ali me je kateri vreden?« je odgovorila. »Ali niste slišali, tetka, kako je pripovedoval stari Buda, kako je kraljevič prišel po kolarjevo hčer?«

»Prazne besede. Da bi te nazadnje le ne dobil kak priprost gorjanec!«

»Se misliti nil!«

Ošabnost in domišljavost sta jo imeli kakor na verigi. Je že taka bila.

Pa se je vendar moralo zgoditi, da se je sestala z Jaškom Mosjenžnim . . .

To je bilo pa tako. Ni mogel pozabiti Marisje Hoholovske, ki jo je ljubil, dasi so od takrat minila že tri leta.

Ni šel več v Koščeliske in se je tudi malo potikal po Zimskem ali Stalnem, kakor pravijo, Podhalju, ampak se je držal bolj v dolini. Sviral ni več toliko, zato pa se je bolj bavil s tešarskim ali žagarskim delom, ako pa je igral, je igral stokrat lepše nego poprej. Dosti je, če so ga celo ogrski cigani hoteli vzeti v svojo bando, ti pa so vendar igrali v Budi in v Pešti. On pa ni hotel.

Zvedel je, da lahko dobi delo pri Gonsjorku v Rogožniku pri drveh in je vstopil v službo.

Dekleta in ženske so ga bile vesele, ker so slišale o njem, da zna Jasjek svirati, da ga mu na svetu ni para. Pravili so pa tudi o njem, da se že tri leta ni zmenil za nobeno dekle. In tudi v Rogožniku je gledal na Rogožničanke kakor na gavrane na smreki. Tako malo mu je bilo do njih.

A to ni trpelo dolgo. Pove mu Kuba Gonsjorek, tisti, ki je imel žago:

»Čuj, Jasjek, ali bi mi nesel k Belemu Martinu ječmen v mlin?«

»Dobro! Ponesem!«

In stari Gonsjorek se posmeje ter pravi: »Ali si že videl mlinarjevo hčer?«

»Katero?«

»Županovo hčer.«

»Ne.«

»Le glej, varuj se, da te ne sne.«

»Ej, če me doslej še nič ni snedlo, me tudi ta ne bo.«

»Varuj se, ti pravim. Sincikov Štefan iz Ludzimirza se je zaradi nje preselil v Pešto, Kuba Gonsjorek iz naše zlahte, Rogožničan, pije, da se Bog usmili, Vaclav Jahinjak, tisti Kasin, pa je tak, kakor bi se mu bila pamet zmešala. Star dedec sem že, a če jo vidim, mi kar po ušesih zvoni! Postavno dekle, kakor iz lesa!«

»Nič se ne bojim!«

»Ali si zagovorjen proti čarovnijam?«

»Sem.«

Zdaj je pa stari Gonsjorek postal radoveden. Nagnil je sivo glavo z dolgimi spletenimi kodri ob sencih proti Jašku in vprašal: »Kaj praviš? Da imaš? Ne bom te izdal. Povej mi.«

»Kar imam, pa imam — kaj vam za to?«

»Ali pri sebi nosiš?«

»Zmerom.«

»Kje? Za pasom?«

»Mogoče, če bi bil dosti širok.«

»Kako to, tega ne razumem.«

»Veste, oče — ko bi bil tako širok, da bi srce zakril . . . Kje je tisti ječmen?«

Stari Gonsjorek pa ga gleda in vpraša:

»Ali se na srce deva tista reč?«

»Seveda.«

»Kako pa? Ali se pilepi, kakor obliž?«

»Nič se ne pilepi; požreti je treba, da pride v srce«, pravi Jasjek.

Stari Gonsjorek je zmajal z glavo. »Tako nekako čudno govoriš«, pravi. »Ali mi pokažeš? Še jaz bi požrl.«

»Ej no, morali bi iti v Koščeliske, da bi videli, kakšno je tisto.«

»Ali je od tam?«

»Od tam.«

»Kdo pa ti je dal?«

»Kaj toliko vprašujete? Kje je tisto žito?«

(Dalje prihodnjik.)